

Biologiske undersøkelser på gbnr 8/272, Lillehagveien 54 i Bærum kommune

Kim Abel

Ekstrakt

Stiftelsen BioFokus har på oppdrag fra Kjell Olaf Salbu, foretatt biologiske undersøkelser på eiendommen med gbnr 8/272 og adresse Lillehagveien 54.

Det er fra tidligere registrert en naturtypelokalitet som berører eiendommen. Det er naturtypen kalkskog med verdien svært viktig (A). Grensene for lokaliteten ble etter feltbefaringen justert noe.

Bortsett fra skaftjordstjerne (nær truet, NT) ble det ikke registrert noen rødlistede arter, men registreringene ble gjennomført under en dårlig soppsesong slik at den antatt viktigste artsgruppen (markboende sopp) bare i liten grad ble fanget opp. Det undersøkte området faller inn under NIN naturtypen lågurtlyngfurukalkskog som står som nær truet (NT) i rødlista for naturtyper. Videre er kalkskog kategorisert som en noe truet (VU) vegetasjonstype.

Nøkkelord

Akershus
Asker
Naturtypekartlegging
Vegetasjonstyper
Verdisetting
Rødlistearter
Biologisk mangfold

Omslag

Forsidebilder
Øvre (Skaftjordstjerne)
Midtre (Barmattestrø under en gran)
Nedre (Grunnlendt kalkfuruskog)
Alle foto: Kim Abel

Layout (omslag)
Blindheim Grafisk

ISSN: 1504-6370

ISBN: 978-82-8209-239-5

BioFokus-rapport 2012-26

Tittel

Biologiske undersøkelser på gbnr 8/272, Lillehagveien 54 i Bærum kommune

Forfatter

Kim Abel

Dato

20.11.2012

Antall sider

12 sider

Publiseringstype

Digitalt dokument (Pdf). Som digitalt dokument inneholder denne rapporten "levende" linker.

Oppdragsgiver

Kjell Salbu

Tilgjengelighet

Dokumentet er offentlig tilgjengelig.

Dokumentet refereres som: Abel, K 2012. Biologiske undersøkelser på gbnr 8/272, Lillehagveien 54 i Bærum kommune. BioFokus-rapport 2012-26. Stiftelsen BioFokus. Oslo. ISBN 978-82-8209-239-5.

Andre BioFokus rapporter kan lastes ned fra:

<http://biolitt.biofokus.no/rapporter/Litteratur.htm>

BioFokus: Gaustadalléen 21, 0349 OSLO
Telefon 2295 8598

E-post: post@biofokus.no Web: www.biofokus.no

Sammendrag

Stiftelsen BioFokus har på oppdrag fra Kjell Olaf Salbu, foretatt biologiske undersøkelser på eiendommen med gbnr 8/272 og adresse Lillehagveien 54. Den undersøkte delen av eiendommen er ca 1,4 daa. Kim Abel har vært prosjektansvarlig hos BioFokus og har gjennomført både feltarbeid og rapportering.

Denne rapporten beskriver i korte trekk hva som er gjort, samt resultater fra registreringsarbeidet.

Det er fra tidligere registrert en naturtypelokalitet som berører eiendommen. Det er naturtypen kalkskog med verdien svært viktig (A). Grensene for lokaliteten ble etter feltbefaringen justert noe. Løsmasser fra utbygging, rester av hage/frukthage og utsiktshogst er hovedgrunnene til at de nord-nordvestre delene av undersøkelsesområdet er holdt utenfor naturtypen.

Bortsett fra skaftjordstjerne (nær truet, NT) ble det ikke registrert noen rødlistede arter, men registreringene ble gjennomført under en dårlig soppsesong slik at den antatt viktigste artsgruppen, det vil si markboende sopp, bare i liten grad ble fanget opp. Det undersøkte området faller inn under NIN naturtypen lågurt-lyngfurukalkskog som står som nær truet (NT) i rødlista for naturtyper. Videre er kalkskog kategorisert som en noe truet (VU) vegetasjonstype.

Oslo, 20. november 2012

Kim Abel

Figur 1: Skaftjordstjerne (*Geastrum pectinatum*) ble funnet under en gran sørøst i undersøkelsesområdet. Skaftjordstjerne trives i gammel granskog, på barmatten under gran eller på gamle maurtuer, men kan også forekomme i løvskog. Foto: Kim Abel.

1 Innholdsfortegnelse

1	INNHALDSFORTEGNELSE.....	4
2	INNLEDNING/OPPDRAG	5
3	GENERELL METODEDEL.....	5
3.1	FELTMETODIKK.....	5
3.2	ANNEN TILGJENGELIG DATA	5
3.3	KRITERIER FOR UTVELGELSE AV VIKTIGE NATURTYPER	5
3.4	VERDISSETTING	6
4	RESULTATER/OPPSUMMERING	7
4.1	UNDERSØKELSESONRÅDET	7
4.2	NATURTYPER	10
4.3	RØDLISTEARTER	11
4.4	RØDLISTA VEGETASJONSTYPER	11
4.5	OPPSUMMERING	11
5	LITTERATUR.....	12

2 Innledning/oppdrag

Stiftelsen BioFokus har på oppdrag fra Kjell Olaf Salbu, sønn av grunneier Kjell Salbu på eiendom 8/272 foretatt biologiske undersøkelser på eiendommen med gbnr 8/272 og adresse Lillehagveien 54 i Bærum kommune. Bakgrunnen for oppdraget er planer om et tomtedele for videre utbygging av den søndre delen. Den undersøkte delen av eiendommen er ca 1,4 daa. Kim Abel har vært prosjektansvarlig hos BioFokus og har gjennomført både feltarbeid og rapportering.

Denne rapporten beskriver i korte trekk hva som er gjort, samt resultater fra registreringsarbeidet.

3 Generell metodedel

I felt har det vært vektlagt å registrere og avgrense områder med den hensikt å dekke inn følgende aspekter:

- Områder spesielt viktige for bevaring av biologisk mangfold etter DN-håndbok 13. Slike områder kalles prioriterte naturtyper (Direktoratet for Naturforvaltning 2007).
- Levesteder for rødlistearter.

3.1 Feltmetodikk

Feltarbeidet foregikk som en befaring gjennom området. Feltarbeidet ble gjennomført av Kim Abel 08. oktober 2012. Registreringstidspunktet på året var forholdsvis gunstig for å kunne finne markboende sopp, men en svært dårlig soppsesong gjorde at soppfloraen var svært dårlig utviklet. Karplanter er til en viss grad fanget opp, men tidspunktet var noe sent for flere aktuelle karplanter. En viktig presisering er at BioFokus kun har sett på de biologiske verdiene på registreringstidspunktet. Registreringer på andre tider av året vil kunne medføre en viss forskjell i hva som blir fanget opp. Dette har nødvendigvis ikke så stor påvirkning på naturtypenivå, men i enkelte tilfeller vil arter kunne være utslagsgivende for om et område skal kartlegges som en naturtype eller for hvilken verdi den skal ha.

3.2 Annen tilgjengelig data

I tillegg til gjennomført feltarbeid er tilgjengelige databaser gjennomført for informasjon om området. Dette gjelder i første rekke Direktoratet for naturforvaltning sin Naturbase (Direktoratet for Naturforvaltning 2012) og Artsdatabankens Artskart (Artsdatabanken & GBIF Norge 2012).

Nabotomten mot øst ble i 2011 kartlagt for biologisk mangfold av Kim Abel fra BioFokus i forbindelse med reguleringsplaner på denne tomta (Abel 2011). I den forbindelse ble det gjennomført noen mindre justeringer i avgrensningen av en tidligere registrert naturtypelokalitet. Endringene ble meldt inn til Fylkesmannens miljøvernaveidning, men dette er ikke oppdatert i Naturbase per dags dato. Figur 3 (grønn linje) viser avgrensningen etter kartleggingen i 2011.

3.3 Kriterier for utvalgelse av viktige naturtyper

Følgende kriterier er viktige ved utvalgelse av viktige naturtyper:

- Naturtypers sjeldenhet i landskapet
- Forekomst av viktige nøkkelelementer.
- (Gode) forekomster av signalarter eller rødlistede arter.
- Områdets topografiske og geografiske plassering.
- Områdets evne til å fylle en funksjon for bevaring av biologisk mangfold.

3.4 Verdisetting

Verdisetting representerer en innbyrdes rangering av det biologiske mangfoldet. Denne verdien gjenspeiler en vurdering av dagens tilstand. Ut over dette er det også interessant å vurdere det framtidige potensialet for biologisk mangfold under gitte omstendigheter. Disse omstendighetene kan f.eks. være fri utvikling av gammel skog eller videre skjøtsel av slåtteenger eller naturbeitemark; tiltak som vil opprettholde eller ytterligere forbedre betingelsene for et rikt biologisk mangfold i naturtypen.

Verdisettingen baserer seg på direkte betydning for bevaring av det biologiske mangfoldet, og ikke bruksverdier av mangfoldet til forskning, undervisning, friluftsliv, næringsinteresser o.l. Rangeringen bygger på følgende overordnede prinsipper:

- Naturtyper og arter som er sjeldne er viktigere objekter for forvaltningen enn de som er vanlige.
- Naturtyper og arter som er i tilbakegang er viktigere objekter for forvaltningen enn de som har stabile forekomster eller er i framgang.

Verdisetting av utvalgte områder følger DN-håndbok 13 (Direktoratet for Naturforvaltning 2007) og brev fra DN av 03.06.1999 om verdisseting av lokalt viktige områder, C-områder (Direktoratet for Naturforvaltning 1999). Systemet har tre verdikategorier: Svært viktig - A, Viktig - B og Lokalt viktig - C. DN gir følgende kriterier for rangering av lokaliteter innen en naturtype:

- Størrelse og velutviklethet
- Grad av tekniske inngrep
- Forekomst av rødlistearter
- Sjeldne utforminger (nasjonalt og regionalt).

DN-håndbok 13 legger opp til et rigid system der artsfunn i visse rødlistekategorier automatisk skal gi naturtypen A- eller B-status. Rødlistekategorier følger den siste utgaven av den norske rødlista (Kålås et al. 2010). I tillegg til hovedretningslinjene i håndbok 13, bruker BioFokus erfaring og skjønn for å verdisette.

4 Resultater/oppsummering

4.1 Undersøkelsesområdet

Undersøkelsesområdet utgjør søndre halvdel av gbnr 8/272 og er ca 1,4 daa stort. Den nordre delen er utbygd. Tomta ligger helt øst i den bratte, sørøstvendte og soleksponerte lisiden av Løkkeåsen, rett nord og nordøst for Engervann og Sandvika. Gul heltrukken linje i Figur 3 viser det aktuelle undersøkelsesområdet. Undersøkelsesområdet består i all hovedsak av naturmark, men den nord-nordvestre delen av området bærer preg av kulturpåvirkning og enkel tilrettelegging. Her er det en gammel fylling fra byggeåret til den eksisterende boligen, samt en gammel og lav støttemur i nedkant av dette. I vest er det rester av en gammel hage/frukthage og vegetasjonen er stedvis forsøkt holdt nede ved hogst. Feltsjiktet er i stor grad dominert av naturlig vegetasjon, men det er også et sparsomt innslag av ulike fremmede arter (hagerømlinger/svartelista arter) som berberis, kanadagullris og mispler.

Den nedre delen av undersøkelsesområdet har fortsatt et intakt tresjikt. Furu og gran dominerer, mens hassel dominerer i busksjiktet. Ellers er det et variert innslag av andre treslag som bjørk, lønn, hegg, rogn, selje, einer og små skudd av eik. Skogen er stedvis glissen, spesielt i de bratteste partiene nederst i lia. Gran og furu utgjør de eldste trærne og dimensjonene ligger opp mot 30-40 cm i brysthøydiameter. Dominerende vegetasjonstype er kalklavurtskog. I feltsjiktet er det nakkebær, kratthumleblom, prestekrage, knollerteknapp, svever sp., fingerstarr, kantkonvall, skogkløver, liljekonvall, blåveis og blåbær. Enkelte individer av hagerømlinger finnes også i dette partiet.

Figur 2: Glissen kalkfuruskog med blottlagt berg i den nedre delen av undersøkelsesområdet. Foto: Kim Abel.

I Naturbase (Direktoratet for Naturforvaltning 2012) er det registrert en naturtypelokalitet som strekker seg inn på den undersøkte eiendommen. Naturtypebeskrivelsen er som følgende:

BN00046349, Løkkeåsen syd

Kommune	Bærum
Område-beskrivelse	Generelt: Lokaliteten er tidligere undersøkt i forbindelse med naturtypekartleggingen i 2000 (Blindheim 2001) og av Tor Erik Brandrud i forbindelse med mulig tunnelinnslag i åsen (Brandrud 2002). Lokaliteten består av et kolleparti i nord, samt en bratt sørvendt skråning ned mot Engervannet. Den rasutsatte skråningen er preget av skrinns furuskog med steppepreget vegetasjon på de tørreste partiene. Ned mot veien finnes større innslag av løv med lind, hassel, eik, lønn og alm. Tørr kalkfuruskog og alm-lindeskog (kalklindeskogs utforming) dominerer biotopen. Det ble gjort funn av kalkgrønnaks, rødflangre, blåveis, liljekonvall, teiebær, blodstorkenebb og kantkonvall. Stedvis finnes kalkrike bergvegger og spredt er det en del død ved både av furu og edelløvtrær. Skogen er forholdsvis flersjiktet og den er naturlig ganske åpen. Artsmangfoldet i denne lokaliteten er dokumentert grundig for markboende sopp. I Brandrud (2002) er det totalt dokumentert 28 ulike rødlistearter knyttet til denne artsgruppen. Artene er i første rekke knyttet til rik kalkfuruskog og kalklindeskogen i de sørvestre nedre delene. Se tekstboks i denne rapporten eller Brandrud (2002) for en mer utførlig gjennomgang av disse kvalitetene. Tabell 2 oppsummerer rødlisteartene som er funnet. Hansen & Hansen (1998) skriver at åsen kan inneholde sjeldne trelevende billearter, samt varmekjære årevinger, bl a veiveps (Pompilidae), graveveps (Sphecidae) og solitære bier (Apidae) og at lokaliteten bør inventeres da potensialet for et særegent mangfold knyttet til nevnte artsgrupper er stort. Lokaliteten utmerker seg som en av de rikeste kalkfuruskogene i Bærum og utgjør en av få gjenværende kalkfuruskogsrygger av en viss størrelse i Bærum. Verdi: Større og velutviklede utforminger av kalkskoger, samt lokaliteter med forekomst av rødlistearter skal regnes som svært viktige. Dette er en velutviklet biotop med et stort antall svært sjeldne rødlistearter. Den bør derfor klassifiseres som svært viktig (A verdi). Skjøtsel/hensyn: Områdets kvaliteter er ikke avhengig av spesiell skjøtsel for å ivaretas. Fri utvikling med fornyelse av gamle soleksponerte trær og liggende og stående død ved er positivt. En god del trær er felt i forbindelse med sol/utkikkshogster i den øvre delen av biotopen. Det bør gå ut informasjon til grunneierne om verdien av å ta vare på trærne i skråninga. Dersom det skulle bli aktuelt og lede en sti opp fra Engervannet til toppen av Løkkeåsen bør konsekvensene av et slikt inngrep utredes nøye.

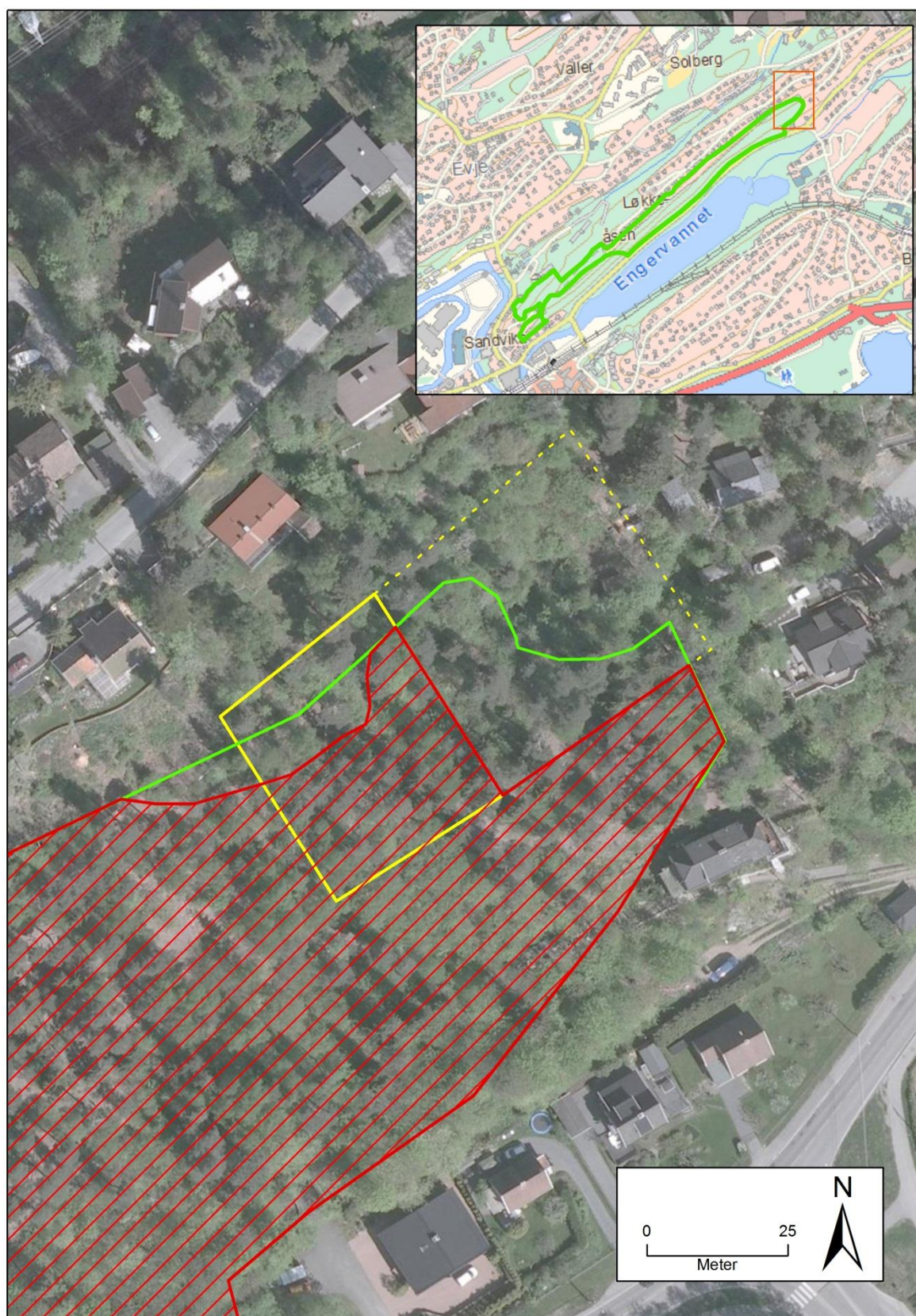
Naturtyper

Naturtype	Kalkskog
Utforming	Tørr kalkfuruskog
Verdi	Svært viktig
Stedkvalitet	Særs god
Dato registrert	10.10.2005
Totalareal	135 daa

Kilder

Navn	Årstall	Tittel
Bendiksen E et al	1997	Truede og sårbare sopparter i Norge - en kommentert rødliste. Fungiflora.
Blindheim, T.	2000	Kartlegging og verdisetting av naturtyper i Bærum kommuneSiste sjanse-rapport 2000.
Brandrud, T.E. & Bendiksen, E.,	2000	Artsdiversitet og populasjonsdynamikk hos slørsopper (Cortinarius) knyttet til linde-hasselskoger på kalk - et truet element av mykorrhizasopper i Norge. NINA rapp (in prep.).
Friis, H., Blindheim, T. og Olsen, K. M.	2004	Kartlegging og verdisetting av naturtyper innenfor planområdet for kommunedelplan Sandvika, Bærum kommune. Siste Sjanse rapport 2004-7.
Hansen, O. & Hansen, L. O.	1998	Verneverdige insekthabitater. Oslofjordområdet. -NINA Oppdragsmelding 546: 1-132.
Soppherbariet	1999	The Norwegian Mycology Database. http://www.toyen.uio.no
Statens vegvesen	2000	E 18 Vestkorridoren, temautredning: naturmiljø, jord og skogressurser.

Figur 3: Oversiktskart over undersøkelsesområdet (gul heltrukken linje), undersøkelsesområdet fra 2011 (gul stiplet linje), tidligere registrert naturtype (grønn markering som inkluderer forandringene gjort i 2011) og ny avgrensning av naturtype (rød markering).

4.2 Naturtyper

Den tidligere registrerte naturtypen som berører eiendommen (Løkkeåsen syd) er en kalkskog som er verdisatt til svært viktig (A). Velutviklede, og forholdsvis store utgaver som denne utgjør et sjeldent innslag i en region hvor utbyggingspresset er stort med følgende fragmentering og reduksjon i areal.

Oversatt til NIN-systemet (Naturtyper i Norge) vil det undersøkte området falle inn under lågurt-lyngfurukalkskog som også står som nær truet (NT) i rødlista for naturtyper (Lindgaard og Henriksen 2011).

Det er forsøkt å gjøre en mer nøyaktig avtegning av naturtypen der denne berører eiendommen. Kartet i Figur 3 viser den nye grensen for naturtypen (rød markering). Løsmasser fra utbygging, rester av hage/frukthage og utsiktshogst er hovedgrunnene til at de nord-nordvestre delene av undersøkelsesområdet er holdt utenfor naturtypen.

Figur 4 og 5: Venstre bilde viser øvre deler av undersøkelsesområdet og deler av nabotomta mot vest som er hogd, trolig for å bedre utsikten fra boligene. Høyre bilde viser nabotomta mot øst som ved registreringstidspunktet nylig hadde blitt hogd.

4.3 Rødlistearter

I det sørøstre hjørnet av undersøkelsesområdet, under en gran ble den rødlistede soppen skaftjordstjerne funnet (se Figur 1). Denne er oppført som nær truet (NT) i den norske rødlista (Kålås et al. 2010). En dårlig soppseong medførte også at den gruppen som har størst potensiale for rødlistarter, markboende sopp, i liten grad ble fanget opp. For å dekke denne gruppen må det gjennomføres registreringer på høsten under en god soppseong. Den sørvendte lisiden i Løkkeåsen har imidlertid lenge vært kjent som en svært viktig lokalitet for mange sjeldne og rødlista arter av sopp (se litteraturoversikt i naturtypebeskrivelsen). De største verdiene er knyttet til kalklindeskogen og denne typen er ikke registrert på eiendommen, men mange sjeldne arter er også knyttet til kalklavurtskog. Befaringen gir ikke noe grunnlag for å konkludere at det undersøkte området skiller seg i vesentlig grad fra resten av lisiden når det gjelder arts mangfold, men heller utgjør en naturlig del av den tidligere registrerte naturtypen. Det vurderes derfor være stor potensial for at rødlistearter kan forekomme, selv om det ikke foreligger noen funn av rødlistearter i Artsdatabankens Artskart i det undersøkte området.

4.4 Rødlista vegetasjonstyper

I det undersøkte området er vegetasjonstypen dominert av kalklauvurtskog, en vegetasjonstype som er kategorisert som en noe truet (VU, kalkskog) i henhold til Fremstad og Moens oversikt over truede vegetasjonstyper (Fremstad og Moen 2001).

4.5 Oppsummering

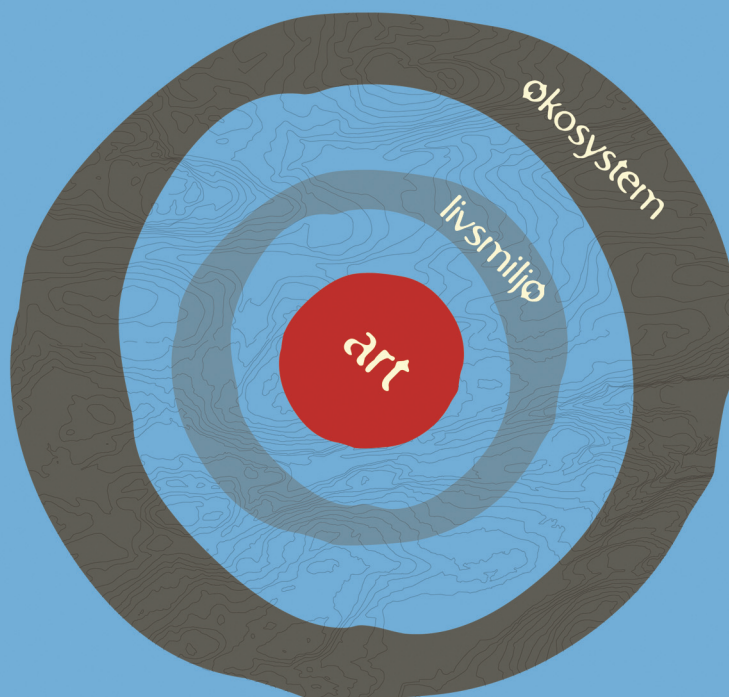
Justeringer av naturtypegrensen medfører at eiendommen blir delt i to deler avhengig av verdien for biologisk mangfold. Det er en nord-nordvestre del som i sterkere grad er påvirket av kulturinngrep, samt resten mot sør som er uten nyere inngrep. Delen i sør er inkludert i den tidligere registrerte naturtypen kalkskog med verdi svært viktig (A-verdi). En eventuell utbygging av hele eiendommen vil følgelig redusere arealet av naturtypelokaliteten.

Kalkskog og kalklindeskog i områdene rundt Oslofjorden er svært utsatt for fragmentering og reduksjon av areal på grunn av utbygging, i tillegg til at mange av disse områdene er utsatt for tilfeldig utsiktshogst som følge av at boligeiere, og til dels hytteeiere, vil ha utsikt fra hus/hytte. Bare i Løkkeåsen er det det siste halvannet året gjennomført to andre inngrep som har medført reduksjon av arealet. Det er naboeiendommen mot øst som er hogd i sin helhet for å gi plass til bebyggelse, samt et felt lenger vest i forbindelse med den nye tunnellingangen. Ethvert inngrep vil derfor være negativt og ytterligere bidra til reduksjon av areal av denne naturtypen, både lokalt i denne lokaliteten og regionalt i naturtypen kalkskog.

Bortsett fra skaftjordstjerne (nær truet, NT) ble det ikke registrert noen rødlistede arter, men registreringene ble gjennomført under en dårlig soppseong slik at den antatt viktigste artsgruppen bare i liten grad ble fanget opp, det vil si markboende sopp. Det undersøkte området faller inn under NIN naturtypen lågurt-lyngfurukalkskog som står som nær truet (NT) i rødlista for naturtyper. Videre er kalkskog kategorisert som en noe truet (VU) vegetasjonstype.

5 Litteratur

- Abel, K. 2011. Biologiske undersøkelser på gbnr 8/1549, Lillehagveien 38 i Bærum kommune. 2011-16, s.11. <http://lager.biofokus.no/biofokus-rapport/biofokusrapport2011-16.pdf>
- Artsdatabanken & GBIF Norge. 2011. Internettportal for artssøk. <http://artskart.artsdatabanken.no/>
- Artsdatabanken & GBIF Norge. 2012. Internettportal for artssøk. <http://artskart.artsdatabanken.no/>
- Direktoratet for Naturforvaltning. 1999. Kommunenes kartlegging av biologisk mangfold. Forekomster av lokal verdi - hvordan registrere? Page 3.
- Direktoratet for Naturforvaltning. 2007. Kartlegging av naturtyper - verdisetting biologisk mangfold, rev. utg. DN-håndbok 13. <http://www.dirnat.no/content.ap?thisId=500031188&language=0>
- Direktoratet for Naturforvaltning. 2012. Naturbase 3.0. www.naturbase.no
- Fremstad, E. og Moen, A. 2001. Truete vegetasjonstyper i Norge. Rapport botanisk serie 2001-4, s.231.
- Kålås, J. A., Viken, Å., Henriksen, S., et al. 2010. Norsk rødliste for arter 2010.
- Lindgaard, A. og Henriksen, S. 2011. Norsk rødliste for naturtyper 2011. s.1-112.

BioFokus er en ideell stiftelse som skal tilrettelegge informasjon om biologisk mangfold for beslutningstakere, samt formidle kunnskap innen fagfeltet bevaringsbiologi. BioFokus ønsker å bidra til en kunnskapsbasert forvaltning av norsk natur.

En kunnskapsbasert forvaltning forutsetter god dokumentasjon av de arealene som skal forvaltes. BioFokus legger derfor stor vekt på feltarbeid for å sikre oppdaterte og relevante data om botanikk, zoologi, økologi, samt avgrensning og verdisetting av områder.

Høy kompetanse er en forutsetning for å kunne registrere og presentere biologisk mangfold-data på en god måte. BioFokus sine medarbeidere er derfor godt skolert innenfor en rekke artsgrupper og har en bred økologisk forståelse for de ulike naturtypene som de arbeider med, det være seg skog, kulturlandskap eller ferskvann. Digitale verktøy som databaser, GIS og bilde-behandling er viktige redskaper i vårt arbeid for å anskueliggjøre naturverdier på en best mulig måte.

Stiftelsen utgir to digitale rapportserier som heter BioFokus-rapport og BioFokus notat,
<http://www.biofokus.no/Publikasjoner/publikasjoner.htm>

Gaustadalléen 21
0349 OSLO
Org.nr: 982 132 924
post@biofokus.no
www.biofokus.no

ISSN 1504-6370
ISBN 978-82-8209-239-5

BioFokus-rapport 2012-26